

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 8

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ

Α'. Τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας.

Στρέφωμεν τὸν λόγον πρῶτον πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας καὶ τοὺς τρότους τῆς ἐκδηλώσεώς της, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐρευνηθῇ πρῶτον μὲν, ποία μορφή θρησκείας ἀξίζει νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὑψηλὴ καὶ ἀρίστη, μετὰ τοῦτο δέ, δεύτερον, νὰ ἐξηγηθῇ ἡ θρησκεία αὕτη καθαρῶς φυσικῶς, ἤτοι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς φυσικοκρατικῆς ὑποθέσεως. Ὁ Σπένσερ δὲν ὑπῆρξεν ὑπερβλικός· λέγων ὅτι «ἡ ἀμερόληπτος ἐρευνα μᾶς ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ σταθερῶς καὶ ἀδιακόπως δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος διῆκον θρησκευτικὸν φαινόμενον ἐκφράζει πάντως αἰώνιον τι γεγονός. Ἄλλ' ὅπως ὁ φυσικὸς κόσμος παράγει καρπούς διαφέροντας ἀπ' ἄλλῶν κατὰ τὴν ὠρελιμότητα καὶ τὴν θρεπτικότητα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου παράγει ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας μορφὰς παραστάσεως· περὶ τῆς θεότητος, ἧς ἀξιοῖ λατρείαν καὶ εὐσεβόφρονα θεράπειαν. Ἐάν ὡς κριτήριον λάβωμεν τὸ λεχθὲν ὅτι «ἡ εἰς Θεὸν πίστις εἶε πηγὴ λεπτῆς καὶ ὑψηλῆς ἀπολαύσεως δι' ἐκείνον ὅστις τὴν ἔχει», θὰ ἐπιτύχωμεν δύο πράγματα ταυτοχρόνως: πρῶτον μὲν θὰ μείνωμεν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὴν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ προκατάληψιν, δεύτερον δὲ θὰ ἀποφύγωμεν τὴν ἀνάγκην νὰ μελετήσωμεν τοὺς τύπους ἐκείνους τῆς θρησκείας ἧτις ἐκδηλοῦνται ὡς τιμὴ πρὸς τὰ φετίχ ἢ τὰ τέρατα. Ὁ παράγων ἐν ἡμῖν «λεπτὴν καὶ ὑψηλὴν ἀπόλαυσιν» κατ' ἀνάγκην θὰ εἶνε ὃν ὑψιστον καὶ ἀξιον λατρείας. Τοιοῦτοτρόπως, κατὰ τὸ προμνημονευθὲν κριτήριον, περιορίζεται ἡ σφαῖρα τῶν σκέψεών μας, διότι, κατ' οὐσίαν, μόνον τρεῖς μορφαὶ τῆς θρησκείας δύνανται νὰ παραβληθῶν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν: ὁ βουδδισμός, ὁ μωσαϊσθαισμός, καὶ ὁ θετικισμός.

Καὶ ἄς προσέξωμεν πρῶτον τὸν τελευταῖον. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν ὁμῶς τὴν διεξοδικὴν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν σύγκρισίν του, ἀρκετὸν νομίζομεν νὰ ἀναφέρωμεν τὰς περὶ αὐτοῦ κρίσεις δύο διακεκριμένων κριτικῶν, γνωστῶν διὰ τὰς γνώσεις των καὶ ὅλος ἀπηλλαγμένων πάσης μεροληψίας ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἰδού, λοιπόν, πρῶτον τί περὶ τῆς θεικῆς φιλοσοφίας τοῦ Comte καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσης θρησκευτικῆς λατρείας λέγει ὁ καθηγητῆς Huxley: «Μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ ταραχὴ μου, διὰ νὰ μὴ εἶπω ἡ ἀπογοήτευσίς, ὅταν παρηκολού-

θουν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μεγάλου τούτου τέκνου τοῦ πλανήτου μας ἐν τῇ ἀνασυντακτικῇ του ἐργασίᾳ. Βεβαίως ὁ παλαιὸς θεὸς ἐξηφανίσθη, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν του ἐνεθρονίσθη νέον, ὑψιστον, μέγα ὄν, γιγαντιαῖον φετίχ, ὀλοκαίνουρον καὶ πλασμένον μετὰ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ Comte». Ἡ ἄλλη κρίσις ἀνήκει εἰς τὸν σὲρ Stephen. Οὗτος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ «Ἀγνώστου» τοῦ Spencer καὶ συγκρίνων αὐτὸ πρὸς τὴν θεοποιηθεῖσαν ἀνθρωπότητα τοῦ Comte, παρατηρεῖ ὅτι «ἡ Ἀνθρωπότης μετὰ κεφαλαῖον Α, χωρὶς νὰ ἦνε καλλιτέρα οὔτε χειροτέρα τοῦ Ἀγνώστου μετὰ κεφαλαῖον ἐπ' ἴσης Α, ἐπενοήθη διὰ νὰ γείνη θεότης. Ἄλλὰ καὶ τὰ δύο ἀποτελοῦν μίαν στείραν ἀφαιρέσειν». Δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ὀρθὴ ἡ παρτήρησις ἐνὸς τρίτου, τοῦ W. Arthur, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐννοίας «Ἀνθρωπότης», τὴν ὁποίαν ὁ πατήρ τῆς θεικῆς φιλοσοφίας μᾶς προσκαλεῖ νὰ προσκυνήσωμεν. «Ἠσχίσαμεν—λέγει—ἀπὸ τὸ ἀγνωστον, ἀπὸ τὸ ἄθροισμα ἀνθρώπων ζωντανῶν, ζώντων καὶ μελλόντων νὰ ζήσουν. Ἀπὸ τὸ ἄθροισμα αὐτὸ μᾶς διατάσσου νὰ ἀφαιρέσωμεν κατὶ ἐπ' ἴσης ἀγνωστον, ἤτοι ἄθροισμα ἀνωφελῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὸ ὑπόλοιπον—τρίτον ἀγνωστον—μᾶς προστίθου νὰ προσθέσωμεν τέταρτον ἀγνωστον, τὸ ἄθροισμα ὀφελίμων ζώων. Ἄλλὰ τέσσαρα ἀγνωστα δὲν εἴμποροῦν νὰ ἀποτελέσουν ἐν γνωστόν. Τὸ πρῶτον γενικὸν ἄθροισμα εἶνε ἀφίρσεις, τὸ δεύτερον ἀφαιρέθῃ πάλιν ἀφίρσεις, τὸ τρίτον προστεθὲν ἐξ ἴσου ἀφίρσεις, καὶ ἀποτέλεσμα προκύπτει ἀγνωστον κλάσμα ἀγνώστου τινὸς ἀφαιρέσεως. Αὐτὸ εἶνε τὸ νέον ἐκεῖνο ὑψιστον ὄν, τὸ ὁποῖον μᾶς προτείνεται ὑπὸ τῶν θλιβερῶν ὀρίων τῆς σκέψεως τοῦ Comte ὡς ἀντικείμενον τῆς ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης μας ἀντι Θεοῦ Δημιουργοῦ, Προνοητοῦ, Λυτρωτοῦ καὶ Κριτοῦ».

Ἐρχόμεθα εἰς τὸν βουδδισμόν.

Πολλὰ ἑκατομμύρια ὀπαδῶν ἀριθμεῖ, ὡς γνωστόν, ὁ βουδδισμός, ἀλλ' ἡμᾶς ἐδῶ δὲν ενδιαφέρουσι οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν βουδδιστῶν, οὔτε ὁ ἑλκυστικὸς βίος τοῦ Γκοτάμα-Βουδδα, οὔτε καὶ αἱ ἐπίμονοι ἀπόπειραι συγχρόνων τινῶν νὰ παραγάγουν τὴν χριστιανικὴν ἱστορίαν ἀπὸ τοὺς βουδδικοὺς θρύλους. Ὅτι ενδιαφέρει ἐνταῦθα εἶνε νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς θρησκείας ὡς κοινὸν ἐνστικτον ὄλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐάν δ' ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἐξετασθῇ ὁ βουδδισμός θὰ εὐρωμεν ὅτι εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ χαρακτηρισθοῦν αἱ θεμελιώδεις του θέσεις. Καὶ ἐλέγχθη μὲν ὅτι ὁ βουδδισμός εἰς καταπλη-

κτικόν βαθμὸν ἀπησχόλητε τὴν σιέψιν τῶν ἀνθρώπων, ἔδωκεν ἰσχυρὰν ὄψιν εἰς τὴν θεωρίαν καὶ κατὰ τινὰ βαθμὸν ἱκανοποίησε τὰς τάξεις τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλ' εἶνε ἀναντιρροῦν καὶ τὸ ὅτι, παρεκτός τῆς ἀπαισιόδοξου κοσμολογίας του καὶ τοῦ ἠθικοῦ του φαναλισμοῦ μετὰ τὸ σκοτεινὸν του νιγβά:α καὶ τὸ ἀπλεπιστικὸν ὑψιστον ἀγαθόν του, καὶ τὸ ὑψιστον ἀντικείμενον τῆς λατρείας του οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἀνόητος φαναρία καὶ ἀντίφασις. Ὁ βουδδισμὸς εἶνε κατ' ἀρχὴν ἀγνωστικὸς ἐφ' ἧσον ἐπιμένει πρὸ παντός εἰς τὸ ὅτι «ὁ τεράστιος κύκλος τῶν γεγονότων τοῦ παρελθόντος ἐδημιούργησε τὸν κόσμον τοῦτον, οὐχὶ δὲ βούλησις τις ἢ αἰτία». Μετὰ ὀσσηδῆποτε ὑψηγορίαν καὶ ἂν ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ Γκοτάμα αἱ βουδδικαὶ γραφαί, οὐδέποτε τῷ ἀποδίδουν κατηγορήματα θεότητος. Κατὰ τὴν βουδδικὴν θεωρίαν ὁ κόσμος ἀποτελεῖ εἶδος τι νοσοκομείου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μυκάται ἢ φλόξ τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀπεριορίστου ἀπάτης. Ὁ νότιος βουδδισμὸς αὐτηγῶς ἐχεται αὐτῆς τῆς μελαγχολικῆς θεωρίας. Ἐν Ουβέτ ὅμως, Κίνα, Ἰαπωνία καὶ Μαγγολία ἐπὶ ἡλίθιον σημαντικὰ μεταβολαί, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς προσωπικῆς θεότητος, λαβοῦσαι μάλιστα μορφήν διδασκαλίας περὶ τριάδος, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὴν παλαιότεραν τῶν τριάδων τούτων Vajrapani—Manjusri—Avalokitesvara) ἐλέχθη ὅτι τὰ ὄντα ταῦτα καὶ εἰς ἢ δύο διασπρεῖς Bodhisatva (δηλ. ἅγιοι διδάσκαλοι τοῦ νόμου) ἔγαναν κατ' οὐσίαν θεότητες, μάλιστα δ' εἶνε ἀνάγκη νὰ λελθῆ εἰς πόσον μεγάλην ἀντίφασιν περιέπεσαν ἢ λατρεία των πρὸς τὴν ἀρχικὴν διδασκαλίαν τοῦ Γκοτάμα, ἢ ὅποια οὐδὲν ἐγνώριζε περὶ Θεοῦ, ἐθεώρει τοὺς Aralats (=ἅγιους ἀνθρώπους) ὡς καλλιτέρονς καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν καὶ οὐδεμίαν μορφήν προσευχῆς ἀνεγώριζε. Τὸ ὄνομα Avalokitesvara (=Κύριος ἐπιβλέπων τὰ κάτω ἀνωθεν) εἶνε καθαρά μεταφυσικὴ ἐπινόησις. Καὶ δὲν ἀπαιτοῦνται βεβαίως σχόλια διὰ νὰ ἐξαρθῆ ἢ ριζικὴ διαφορὰ μεταξὺ ταύτης τῆς ἀντιλήψεως περὶ τῆς προσελύσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κόσμου ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς χριστιανικῆς περὶ τοῦ Θεοῦ διδασκαλίας ἀφ' ἑτέρου. Ἡ ἅλλη ἀλλὰ ὑψηλὴ παραστασις περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς Πνεύματος, φωτὸς καὶ ἀγάπης ἀπέχει μέγιστον ὄσον ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγνωστικισμοῦ καὶ τῆς σφόδρα μεταγενεστέρως ἐπινοήσεως θεῶν ἐν τῷ βουδδισμῷ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῆς καὶ λογικῆς ἀπείρωσ ὑποῦται ὑπὲρ τὰς παραδόξους ἀνακολουθίας τοῦ θετικισμοῦ.

Ἀπομένει νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ μωαμεθανισμοῦ.

Ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος θὰ εἶνε ὀλίγον διάφορος, ἔχον δὲ τὴν θέσιν των ἐδῶ ὅσα εἶπε ὁ σὲρ William Muir: «Οὐδέμητις ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ Ἰσλάμ, χάρις εἰς τὸν μονοθεϊσμόν του καὶ εἰς τὸν ἠθικόν του κώδικα, ὅστις ὡς πρὸς τὰ κυριώτερα βασίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν συνετέλεσεν εἰς τὴν εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα ἀνύψωσιν τῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν βυθισμένοι εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ τὸν φετιχισμόν, ὅποιοι οἱ τῆς κεντρῶς Ἀφρικῆς, ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δὲ τῆς

ἀπαγορεύσεως τῆς μέθης οὐσιαστικῶς ἐβελτίωσε τὴν ἠθικὴν των. Ἡ διδασκαλία ὅμως τοῦ Ἰσλάμ περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τοῦ ὑψίστου ἀντικείμενου τῆς λατρείας, ἐνῶ ἀναντιρροῦτως εἶνε ἀνωτέρα τῆς περὶ τῆς «Ἀνθρωπότητος» διδασκαλίας τῆς θεικῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀφηρημένης διδασκαλίας περὶ τῶν βουδδικῶν τριάδων, ἐν τούτοις εἶνε ἀπείρωσ κατωτέρα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ περὶ τοῦ Θεοῦ. «Ἐνῶ τὸ Κοράνιον—λέγει ὁ αὐτὸς Muir—ἐμφανίζει τὸν Θεὸν ὡς δημιουργόν, δεσπότην, προσηγνόν, κριτὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, καὶ εἰσακούοντα τὴν προσευχὴν, ἐν τούτοις οὐδαμῶς τὸν ἀναγνωρίζει ὡς Πατέρα, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον ὡς Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἡ ὑψηλότερα καὶ καλλιτέρα ἐν τούτοις εἰς τὸν μουσουλμάνον προσηγνὴ περὶ τοῦ Θεοῦ παράστασις τὸν παρουσιάζει μόνον ὡς δεσποτικὴν τινα δύναμιν, ἢ ὅποια διατίθεται πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἢ εὐμενῶς ἢ δυσμενῶς, τὰ δ' αἰσθητά, τὰ ὅποια βλέπομεν ἐμφραζόμενα τούτου συχνὰ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀπείρωσ ὑψηλότερα τοῦ βλοσυροῦ καὶ ἀκάμπτου μονοθεϊσμοῦ τοῦ Ἰσλάμ. Ἐν τῷ τελευταίῳ δὲν θὰ εὔρητε ρήσεις ὡς αἱ «ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει καὶ ὁ Πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν», «ὁ ἔωρακός ἐμε ἔώρακε τὸν Πατέρα», «οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Ἀδίου τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον». Ἄλλ' ἢ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖται καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν τῶν ἰδρυτῶν τῶν θεησκαιῶν τούτων, διότι ὁ Χριστὸς εἶνε ἀπείρωσ ὑψηλότερος τοῦ προφήτου τῆς Ἀραβίας ἀπὸ πάσης ἐπόψεως. Ἴδου π.χ. τί οὐχὶ ὑπερβολικὸν λέγει ὁ κομμουνιστικὸς Hughes περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Μωάμεθ: «Παρακολουθοῦμεν τὸν δῆθεν προφήτην εἰς τὴν αὐθαγέτως ὑπ' αὐτοῦ ἀναληφθεῖσαν ἀποστολήν, ἀπὸ τοῦ σπηλαίου Χιρὰ μέχρι τῆς κατακλιεστικῆς τῆς ζωῆς του σκηνῆς, ὅταν ἀποθνήσκῃ ἐν μέσῳ τῶν λυγμῶν τοῦ χαρμεῖου του καὶ τῶν ἐρίδων τῶν φίλων του, ἐξ ἄλλου δὲ ἴσταται πρὸ ἡμῶν ἢ θεῖα καὶ ἁγία μορφή τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ὁ κριτικὸς νοῦς δοκιμάζει ἐπὶ ὄντων αἰσθημάτων ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι ὁ τόσον ἀγαπητὸς ἀγνός καὶ γλυκὺς Ἰησοῦς δυνατὸν νὰ λογισθῆ ὑποδεέστερος τοῦ φιλοδόξου, αἰσθησιακοῦ καὶ ἐπιτηδείου ἥρωος τῆς Ἀραβίας».

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν σύγκρισιν. Ὅσα ἐλέχθησαν εἶνε ἀρκετὰ διὰ νὰ γείνη δεκτικὸν ὅτι ἐκ πασῶν τῶν μορφῶν θεησκαιῆς τὸ καθαρότατον καὶ ὑψιστον ἀντικείμενον λατρείας ἐδόθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μόνον ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἦτοι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων τῇ ἐκτεθειμένῃ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ. Ἡ περὶ τοῦ Θεοῦ ἰδέα οὐχὶ ὡς δημιουργοῦ μόνου, ἀλλὰ καὶ ὡς αἰωνίου Πατρὸς καὶ Ἀπεριούτου Πνεύματος, ἡ δὲ καὶ φωτὸς καὶ ἀγάπης, παρουσιάζεται καὶ ὡς ἢ μᾶλλον ὑψηλῆ, ἀξία καὶ εὐεργετικὴ ἔξ ὅσων ποτὲ ἀπησχόλησαν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἢ ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ**

Γ Ε Ν Ε Σ Ι Σ

Γ'. Δευτέρα περίοδος τοῦ βίου τοῦ Ἀβραάμ.
(Γενέσ. 15, 1-16, 16).

Ι. Ἡ κλεισθεῖσα μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἀβραμ «διαθήκη». Γεν. 15, 1-20. Ιον. Ἡ πίστις τοῦ Ἀβραμ, στ. 1-6. α') Ὁ Θεὸς διαβεβαίωει τὸν Ἀβραμ ὅτι εἶναι προστάτης αὐτοῦ, στ. 1. β'). Τὸ περὶ ἀτεκνίας παράπονον τοῦ Ἀβραμ πρὸς τὸν Θεόν, στ. 2-3 γ'). Ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ περὶ τεκνοποιήσεως καὶ αὐξήσεως δι' αὐτοῦ εἰς ἔθνος μέγα, στ. 4-5. δ'). Πίστις τοῦ Ἀβραμ εἰς τὴν θείαν ὑπόσχεσιν καὶ ἐπακολουθῆμα αὐτῆς, στ. 6.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Ἐν στίχῳ 1 διὰ πρώτην φοράν γίνεται χρῆσις τῆς φράσεως «*ῥῆμα Κυρίου*», ἣτις τόσον συχνὰ ἔπειτα ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ Γραφῇ.—Περὶ τῆς ἐνταῦθα μνημονευομένης πίστεως τοῦ Ἀβραμ ἴδε τὴν ὑπέροχον ἐρμηνείαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν Ρωμ. 4. *πρὸς Γαλάτ. 3, 6.* καὶ Ἰακώβου, 2, 23.—Ἐν στίχῳ 6 ἔχομεν τὴν πρώτην μνείαν τῆς ἀρετῆς τῆς πίστεως.

2ον. Ἡ «*διαθήκη*», στ. 7-20. α'). Ἡ προκαταρκτικὴ θυσία ἐπὶ τῇ ἐπιχειρημένῃ «*διαθήκῃ*», στ. 7-12. β'). Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς μελλούσης «*δουλείας τῆς Αἰγύπτου*», στ. 13-14. γ'). Ὁ Ἀβραάμ δὲν θὰ ἴδῃ τὴν θλίψιν αὐτῆς, στ. 15. δ'). Ὁ «*λαὸς τοῦ Θεοῦ*» θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν Χαναάν, στ. 15. ε'). Ἡ περὶ κληρονομίας τῆς Χαναάν «*διαθήκη*», στ. 17-20. ΙΙ. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰσμαήλ. Γεν. 16, 1-16. Ιον. Ὁ Ἀβραμ λαμβάνει σύζυγον τὴν παιδίσκην Ἄγαρ, στ. 1-4. α'). Ἡ ἀπελπισία τῆς Σάρρας περὶ τεκνοποιήσεως, στ. 1-2α β'). Ἡ αἴτησις τῆς Σάρρας πρὸς τὸν Ἀβραμ, στ. 2β. γ'). Ἡ συγκατάθεσις τοῦ Ἀβραμ, στ. 3. δ'). Πικρία τῆς Σάρρας ἐκ τῆς τεκνοποιήσεως τῆς Ἄγαρ, στ. 4.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Τὰ κατόπιν συγκαταθέσεως τῆς κυρίας ἀποκτώμενα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ τοῦ συζύγου τῆς κυρίας τέκνα ἐθεωροῦντο ὡς τέκνα αὐτῆς ταύτης τῆς κυρίας.

2ον. Ἡ Ἄγαρ εἰς τὴν ἔρημον, 5 14. α') Πικρὰ παράπονα τῆς Σάρρας κατὰ τοῦ Ἀβραμ, ὃν θεωρεῖ ὑπεύθυνον διὰ τὴν ἀγέρωχον διαγωγὴν τῆς Ἄγαρ πρὸς αὐτήν, στ. 5. β'). Ἡ Σάρρα κακοποιεῖ τὴν Ἄγαρ, στ. 6α. γ'). Φυγὴ τῆς Ἄγαρ εἰς τὴν ἔρημον, στ. 6β. δ'). Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Ἄγαρ, στ. 7-14. 1. Ἐμφάνισις «*ἀγγέλου Κυρίου*» στ. 7. 2. Εἰσαγωγικὸς διάλογος εἰς τὴν ἀποκάλυψιν, στ. 8-9. 3. Ἡ ἀποκάλυψις: φύσις, ὀνομασία, χαρακτῆρ, διαμονὴ τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς Ἄγαρ παιδίου καὶ τῆς ἑξ' αὐτοῦ προελευσόμενης φυλῆς, στ. 10-12. 4. Ἡ Ἄγαρ ταυτίζει τὸν «*ἄγγελον*» πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, στ. 13. 5. Ὀνομασία τοῦ «*φρέατος τῆς ἀποκαλύψεως*»: «*φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον*», στ. 14. 3ον. Γέννησις καὶ ὀνομασία τοῦ Ἰσμαήλ, Γεν. 16, 15-16. α') Τὰ γεγονότα στ. 15. β.) Ἡλικία τοῦ Ἀβραμ κατὰ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰσμαήλ. στ. 16.

E. I. K.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΤΑ ΧΙΛΙΑΣΤΩΝ

Ἄριθ. 38.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐφετῶν, συγκείμενον ἐκ τῶν δικαστῶν Δ. Δημητρακοπούλου, προεδρεύοντος ἐφέτου, Δ. Κιουσοπούλου καὶ Α. Παπαναστασίου, ἐφετῶν,

Συνεδριάσαν δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ του τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1938 κλπ.

Σεφεθὲν

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας ἀπεδείχθη καὶ τὸ Δικαστήριον ἐπέισθη, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἐξετέλεσαν τὴν εἰς αὐτοὺς ἀποδιδόμενην πρᾶξιν ἐν δέον ἐπομένως νὰ κηρυχθῶσιν ἔνοχοι ἐπὶ ταύτῃ ἐν μετρίᾳ ὅμως σιγγύσει λόγῳ βλακειάς,

Διὰ ταῦτα,

Δικάζον ἀντιμωλίᾳ τῶν κατηγορουμένων 1) Γεωργίου Θεοδωρακοπούλου καὶ 2) Σπύρου Ζαχιροπούλου, κατοίκων Θεσσαλονίκης,

Κηρύττει αὐτοὺς ἐνόχους τοῦ ὅτι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συναπεφάρισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπομένης ἀξιοποιήσεως πρᾶξεως καὶ ἔνεκα ταύτης συνυμολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν ἀπὸ τῆς 20ῆς Αὐγούστου μέχρι 5ης Σεπτεμβρίου 1936 ἐν Θεσσαλονίκῃ αἰρεσιώτῳ ὄντες, ἥτοι Χιλιασταί, προσεπάθουν δι' ἀθευτίων μέσων νὰ διαδώσωσι καὶ καταστήσωσιν ἐπικρατεῖς τὰς θρησκευτικὰς τῶν δόξας ἐκλήρυττον ἐπὶ δημοσίων τόπων καὶ ἡρέθιζον τοὺς ὁπαδοὺς τῶν εἰς ἐχθροπάθειαν κατὰ τῶν ἑτεροδοξούντων, ἥτοι ἐπώλουν ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆματος καὶ διένεμον δωρεὰν βιβλία χιλιαστικά ὡς ἢ Κιθάρρα τοῦ Θεοῦ, ἢ Ἀπελευθέρωσις, ἢ Καταλλαγὴ, ἢ Κυβέρνησις, ἢ Ζωή, ἢ Προφητεία, ἢ Δικδίκησις, Φῶς, Ποῦ εἶναι οἱ νεκροί, Τί εἶναι Ἄδης, Εὐημερία βεβαία, ἢ Καταδυνάστευσις πότε θὰ λήξῃ, ἢ Κρίσις, Ἐγκλήματα καὶ καταστροφαί, ἢ αἰτία, ἢ θεραπεία, ἔσχατοι ἡμέραι, Πόλεμος, Εἰρήνη, Διαχωρισμὸς τοῦ λαοῦ, ὁ Δίκαιος Ἄρχων, ἢ Βασιλεία ἑλπίς τοῦ Κόσμου, Οὐρανὸς καὶ καθαυτήριον, Χρυσοὺς αἰῶν, καὶ ἐνήργουν προσηλυτισμὸν ὑπὲρ τῶν Χιλιαστῶν κηρύττοντες εἰς διάφορα κέντρα καὶ καταφερόμενοι δομιύτατα κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Θρησκείας, τὴν προᾶξιν δὲ ταύτην ἐξετέλεσαν ἐν μετρίᾳ σιγγύσει λόγῳ βλακειάς—καὶ

καταδικάζει αὐτοὺς εἰς φυλάκισιν τριῶν (3) μηνῶν ἕκαστον καὶ εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα καὶ τέλη, εἰσπρακτέα διὰ προσωπικῆς τῶν κρατήσεως ἀλληλεγγύως καὶ εἰς τρεῖς δόσεις.

Ἐκρίθη κλπ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ι. ΚΑΡΕΛΛΑΣ

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 28ῃ Ἰανουαρίου 1938

Ὁ Γραμματεὺς

(ὑπ.) Ἰ. Καρελλᾶς

ΤΟ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΥ ΠΟΡΙΣΜΑ*

Ἄριστος χαρακτήρ τῶν ψηφισμάτων τοῦ Συνεδρίου.—Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ.—Αἱ διαφωνίαι τῶν ὀρθοδόξων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν Μυστηρίων καὶ ἰδίως τοῦ τῆς Ἱερουσολύμης.—Οἱ Κουάκεροι καὶ οἱ τοῦ Στρατιᾶ τῆς Σωτηρίας ἀρνούμενοι καὶ τὸ Βάπτισμα.—Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Γκλόστερ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς.—Αἱ περὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως διαφωνίαι.—Ἡ ἐπίσημος «Δήλωσις» τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπίας.—Ἡ ἀσπουδαιότης τῶν δογματικῶν διαφωνιῶν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν Προτεσταντῶν.—Ἡ ἐπιβαλλομένη συναργασία μετὰ τῆς Ὄργανώσεως «Ζωῆ καὶ Ἔργασια».—Οἱ ὀρθόδοξοι κατὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο Ὄργανώσεων.—Ὑπὸ τίνος συνθήκας δυνατὰ αἱ προπαρασκευαστικαὶ δογματικαὶ τῆς ἐνώσεως συζητήσεις.—Μετὰ τίνων Ἐκκλησιῶν ἐφικτὴ ἡ συνεργασία τῶν ὀρθοδόξων.

Καὶ ἤδη δόντες ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀκριβῆ, κατὰ τὸ δυνατόν, μετάφρασιν τῶν ψηφισμάτων τοῦ Συνεδρίου, προτιθέμεθα κατωτέρω νὰ ἐκθέσωμεν, ὡς διὰ βραχείου, ἐντυπώσεις ἀποκομισθείσας ἐκ τῶν συζητήσεων αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἐκθεσιν ὑμῶν θὰ προβῶμεν ὅπως ἀντικειμενικῶς καὶ ἀμεροληπτικῶς δὲ τῆς ἀντικειμενικότητος ἡμῶν καὶ ἀμεροληψίας ἐπικαλοῦμεθα πάντας τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας τοὺς μετασχόντας τοῦ Συνεδρίου.

Ὡς εἴπομεν ἀρχόμενοι τῆς ἐκθέσεως ἡμῶν ἠθέλησαμεν νὰ παραθέσωμεν αὐτούσια τὰ ψηφίσματα τοῦ Συνεδρίου, ἵνα πᾶς ἐνδιαφερόμενος μελετήσῃ ταῦτα καὶ σχηματίσῃ ἰδίαν κρίσιν. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ὁ ἀναγνώστης τῶν ψηφισμάτων τούτων ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ ἀσχοληθέντες μετὰ τὴν συζήτησιν καὶ σύνθεσιν αὐτῶν διαπνεόμενοι ὑπὸ καλῆς θελήσεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης δὲν ἐπεζητήσαν νὰ ἀδικήσουν οὐδένα τῶν μετεσχόντων τοῦ Συνεδρίου, ἀλλ' ἐφρόντισαν νὰ θέσουν εἰς αὐτὰ πᾶσαν ἀποψιν δογματικὴν ἀντιπροσωπευομένην ἐν αὐτῷ. Αἱ τόσον συχνάκις ἐπαναλαμβανόμεναι ἐκφράσεις ἐν τοῖς ψηφίσμασιν οἷαι: «κινεὶς φρονοῦσιν» «ἄλλοι λέγουσιν» «εἴτεροι θὰ ἤθελον νὰ λεχθῆ ὅτι» «πολλοὶ πιστεύουν» κλπ. μαρτυροῦσιν ἀκριβῶς τὴν ἐπιμελῆ φροντίδα τὴν καταβληθεῖσαν ἐκ μέρους τῶν ὁμοῶν ὅπως πᾶσαι αἱ δογματικαὶ ἀντιλήψεις καὶ διαφοραὶ περιληφθῶν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι τοῦ Συνεδρίου. Οὕτω δὲ τὰ ψηφίσματα τοῦ Συνεδρίου, δεδομένου ὅτι ἐλάχιστα εἶναι τὰ σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων διεπιστώθη πλήρης καὶ γενικὴ ὁμοφωνία, θὰ ἔδει μᾶλλον νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἐκθέσεις τῶν δογματικῶν πεποιθήσεων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν τῶν μετασχόντων τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἐδιμβούργου, ἐπὶ τῶν κατ' αὐτὸ συζητηθέντων θεμάτων. Καὶ ἐπειδὴ οὕτω τὰ ἀντελήφθησαν οἱ Ὄρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν

* Θεωροῦντες ἐπαρκῆ τὰ ἔως τοῦδε ἐκτεθέντα, παραλείπομεν τὰ λοιπὰ τοῦ Συνεδρίου ψηφίσματα καὶ δημοσιεύομεν τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τοῦ ἡμετέρου ἀπολογισμοῦ τοῦ διαπραγματοῦσιν τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφιστῶμεν ἰδιαίτερον τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, διότι περιέχει τὰ ἐκ τῆς ὅλης δογματικῆς ταύτης συμπτώσεως συμπεράσματα.

καὶ ἐπειδὴ τούτων ἕνεκα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκδηλώσουν ἀποδοχὴν κειμένων περιεχόντων δογματικὰς ἰδέας ὅπως ἀντιθέτου πολλὰκις καὶ ἀντιστρατευομένας εἰς τὰς ἰδίας, ἀπεφάσισαν νὰ μὴ διαμαρτυρηθοῦν μὲν διὰ τὴν τοιαύτην ἐμφάνισιν τῶν ψηφισμάτων, ἥτις ἄλλως τε, οὐδαμῶς ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον τὴν πίστιν καὶ τὸ γόητρον τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ μὴ ἐκφράσουν ὅμως καὶ τὴν φεικὴν αὐτῶν ἐπιδοκιμασίαν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν, ἥτις ἐγένετο δι' ἀναστάσεως τῶν συνέδρων.

Ἡ ἀνωτέρω σημειωθείσα τάσις ἐκ μέρους τῶν ὑπευθύνων διὰ τὸ Συνέδριον ὅπως ἀκούσουν καὶ περιλάβουν εἰς τὰς ἀποφάσεις πᾶσαν γνώμην πάσης ἀποχρώσεως θρησκευτικῆς, ἢ τάσις αὕτη ἢ ἔχουσα πηγὴν τὸ πνεῦμα τῆς γνησίας χριστιανικῆς ἀγάπης αὐτῆ, δέον νὰ σημειωθῆ καὶ διὰ τὴν καὶ τὸν σὺν ἔργον, ἐπιρροὴν κατ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου. Ἄκαυτοι φανατισμοὶ καὶ ἐκ στενῆς ἀντιλήψεως προστριβαὶ καὶ παρεξηγήσεις βεβαίως ὑπῆρξαν ἐπρόκειτο ἄλλως περὶ ἑκατοντάδων ὁλοκλήρων ἀνθρώπων ἐκ πάσης γωνίας τῆς γῆς συνελθόντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ μὲ ποικιλίαν ἰδιοσυγκρασίας, νοοτροπίας, θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, κοινωνικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς. Ὅπως δὲ εἰς πᾶσαν κοινωνίαν ἀνθρώπων οὕτω καὶ ἐκεῖ δὲν ἔλειψαν αἱ στιγμαῖαι ἐκρήξεις, ὡς ἐλέγχθη, φανατισμοῦ καὶ αἱ παρεξηγήσεις. Ταῦτα ὅμως ἦσαν ἀληθῶς νεφύδρια ἀσήμαντα σκιάσαντα ἐπὶ τινος μόνον στιγμῆς τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ Συνεδρίου, ἥτις, γενικῶς ἐξεταζομένη, ἦτο πλήρης τοῦ πνεύματος τῆς ἀδελφικῆς ταύτης ἀγάπης καὶ τῆς προσπαθείας ὅπως οἱ μὲν κατανοήσουν καὶ ἐκτιμήσουν τὰς ἰδέας τῶν δὲ καὶ πάντες συντελέσουν εἰς τὴν εὐλόδιον τοῦ Συνεδρίου. Ποῖος δὲ ἦτο ὁ σκοπὸς ὃν ἔθετο ἐνώπιον του τοῦτο;

Πολλοί, ἐκ τῶν ἡμετέρων ἰδίως, ἐνόμισαν ὅτι σκοπὸς ἄμεσος τοῦ Συνεδρίου εἶναι τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ ἐνωσις. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἀκριβῶς ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτοῦ πρὸ τῆς συγκλήσεώς του προβάλλοντες τὴν λίαν εὐλογον καὶ δικαιοτάτην ἀντιλογίαν ὅτι ἐνωσις τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν εἶναι τι ἀδύνατον. Πλήν ἀλλὰ, ὅπως ἐτονίσθη ἐπανειλημμένως καὶ κατὰ τὸ πρῶτον Συνέδριον τὸ ἐν Λωζάννῃ συνελθόν καὶ κατὰ τὸ διαρροῦσαν δεκαετὲς διάστημα ὑπὸ παραγόντων ὑπευθύνων, ξένων καὶ ἡμετέρων, σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου δὲν εἶναι ἡ ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἡ ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀνοχῆς ἐξέτασις τῶν δογματικῶν σημείων ἐν οἷς διαφωνοῦμεν καὶ ἐν οἷς τυχὸν συμπίπτομεν καὶ ἡ τοιοῦτότροπος καλλιέργεια σχέσεων στενωτέρων μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως, γινομένων ἐκποδῶν τῶν ἐπιπροσθύντων ἐμποδίων, φθάσωμεν κάποτε εἰς τὴν ἐνωσιν. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτος πράγματι ἦτο καὶ εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου, οὐδεὶς ἐκ τῶν μετασχόντων εἰς αὐτὸ ἐβουκαλίσθη ὑπὸ τῆς οὐτοπικῆς, δύναται νὰ εἴπῃ τις, ἰδέας, ὅτι ἡ ἐνωσις εἶναι δυνατὴ ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἀκόμη καὶ ἐν ἀπωτέρω μέλλοντι τῆς ζωῆς τῆς παρουσίας γενεᾶς, ἀλλὰ μετὰ πάσης εὐλακρί-

νείας και εὐθύτητος ἐν ἐκάστῳ σημείῳ τῶν συζητουμένων θεμάτων ἐξέθεσε ὀλόκληρον τὴν ἀποφιν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἀντιπροσώπευε. Τοῦτο καταφαίνεται και ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τῶν ψηφισμάτων.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι αἱ περισσότεραι διαφωνία μεταξὺ ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων τῶν λοιπῶν συνέδρων, ἰδιαιτέρως δὲ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν αὐτῶ καλουμένων ἐν Ἀγγλίᾳ Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν—πασῶν δὲν, ἐξαίρεσει τῆς Ἀγγλικανικῆς και Παλαιοκαθολικῆς—ἀνεφίτησαν ἐν τῷ τμήματι τῷ πραγματευθέντι τὸ θέμα τῶν *Μυστηρίων* και τῆς *ἱερωσύνης* εἰδικώτερον. Ταχθεὶς εἰς αὐτό, ἐν τῷ ὁποίῳ ἢ ἀντιπροεδρεία ἐδόθη εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου κ. Ἀ. Ἀλβιζάτον, θὰ ἤθελον ὅπως μεταδώσω τὰς ἐκ τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ ὡς ἂν θέματος ἐντυπώσεις μου. Μόλις ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ λεχθῆ ὅτι ἐπὶ ὅλων τῶν σημείων τοῦ θέματος τούτου εὐρέθημεν εἰς διάστασιν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀντιπροσώπους. Ἦσαν δὲ τὰ σημεία ταῦτα: ἡ *ἀσθεντία ὅσον ἀφορᾷ τὰ μυστήρια, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἡ φύσις αὐτῶν και ἡ ἐγκυρότης*. Οἱ Διαμαρτυρούμενοι, και τῆς μεγαλειότητος μερίδος τῶν Ἀγγλικανῶν συμπεριλαμβανομένης, δέχονται, ὡς γνωστόν, και ἀναγνωρίζουν δύο μόνον μυστήρια, τὸ τοῦ Βαπτίσματος και τῆς Εὐχαριστίας. Ἐπ' οὐδεὶ λόγῳ συγκατατίθεντο νὰ ἀναγνωρῶσιν και τὰ λοιπὰ πέντε ὡς τοιαῦτα. Τὴν ἀποφιν δὲ αὐτῶν οἱ Διαμαρτυρούμενοι ἀντιπρόσωποι ὑπεστήριξαν μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις των και ἐνέμειναν πιστοὶ εἰς αὐτὴν μέγρι τοῦ τελευταίου. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, δυστυχῶς πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἐπέδειξαν ὀλόψυχον συμπάθειαν και ἀλληλεγγύην πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἐταιρείας τῶν φίλων (Κουακέρων), οἵτινες, ὡς γνωστόν, οὐδὲν ἀπολύτως μυστήριον ἀποδέχονται, πεπεισμένοι ὄντες ὅτι ἕκαστος πιστὸς δύναται νὰ ἔρχεται εἰς ἄμμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ θείου. Τοιαῦτα φρονοῦν και οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας, εἶνες ὡταύτως ἀντεπροσωπεύθησαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ. Τόσον οὗτοι, ὅσον και ἐκεῖνοι, ἐπανειλημένως λαβόντες τὸν λόγον κατὰ τὰς συζητήσεις, ἠξίουσαν ὅπως και αὐτοὶ θεωρηθοῦν ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ και εὐρέθη και δι' αὐτοὺς τόπος ἐν τῇ ἡνωμένη Ἐκκλησίᾳ τοῦ μέλλοντος. Βεβαίως, δι' ἡμᾶς τουλάχιστον τοὺς ὀρθοδόξους δὲν ὑπάρχει κἄν ζήτημα τοιοῦτο: διότι ἀπλούστατα πᾶς μὴ βεβαπτισμένος δὲν εἶναι και χριστιανός· μετ' ἐμφάσεως δὲ ἐτονίσθη ὑφ' ἡμῶν ὅτι οἱ τοιαῦτα φρονοῦντες και ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶναι νομοταγεῖς και πειθαρχικοὶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀγνοοῦν ὅτι και κατηγορηματικὴν ἐντολήν Αὐτοῦ εἰπόντος πρὸς τοὺς μαθητάς Του: «ὁ πιστεύσας και βαπτισθεὶς σωθήσεται» και πάλιν «προευθέντες μαθητεύσατε... βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς και τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» Εἶναι δὲ αὐτονόητον και σαφέστατον και ἐκτὸς οἰσθήποτε ἀμφιβολίας και συζητήσεως ὅτι δι' ἡμᾶς, και αὐθὺς τονίζω, τοὺς Ὀρθοδόξους, δὲν ὑφίσταται, οὔτε δύναται ποτε νὰ ἀναρῆ ζήτημα ἀναγνωρίσεως ἢ μὴ ὡς χριστιανῶν ἀνθρώπων μὴ βεβαπτισμένων. Καὶ ὅμως τὸ ζήτημα

τοῦτο ἀτησχόλησε τὸ τμήμα μας ἐπὶ μακρὸν και αὐτὸ δὲ τὸ Συνέδριον ὀλόκληρον βραδύτερον, πλείστοι δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐλευθέρων λεγομένων Ἐκκλησιῶν ὑπεστήριξαν ἐκθύμως τὴν ἀποφιν τῶν ὡς ἂνω δύο θρησκευτικῶν κοινοτήτων τῶν μὴ ποιουμένων χορηγῶν μυστηρίων και ἠξίωσαν «ὅπως εὐρέθη τόπος και δι' αὐτοὺς» (ἢ συνήθης αὐτῶν ἐκφρασεως) εἰς τὴν ἡνωμένην Ἐκκλησίαν τοῦ μέλλοντος.

Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς *ἱερωσύνης* εἰδικώτερον ἐτονίσθη ὑφ' ἡμῶν: πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκλειῆται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυστηρίων, δεδομένου ὅτι, τούτου ἀποκλειουμένοι, και ἡ ἀσθεντία και τὸ κῦρος τῶν ἄλλων μυστηρίων αἴρεται. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο σημεῖον διὰ τὴν ζωὴν αὐτὴν και ὑπαρξιν τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει, δυστυχῶς, τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὸ σημασίαν και κεφαλαιώδη σπουδαιότητα εἰς τὰ ὄμματα τῶν Διαμαρτυρομένων. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι, ὡς και ἐν τῷ Συνεδρίῳ γενικῶς και τῷ τμήματι ἡμῶν ἰδιαιτέρως ἀπεδείχθη, διστάμεθα ὀξυκῶς πρὸς τοὺς Διαμαρτυρομένους ἄντας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς. Καθ' ἡμᾶς, ὅπου δὲν ὑπάρχει αὐτή, ἐκεῖ και Ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ ὁ δὲ φορεθῆ και κρῖκος, ὁ διασώζων και ἀντιπροσωπεύων τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος. Ὅπου ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖ και ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν θεοφόρον Ἰγνάτιον. Τοῦτο ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς ἀρχὴν θεμελιώδη, ζωτικὴν, ὅπως και ἐπανειλημένως ἐτονίσαμεν ἐνώπιον τῶν συνέδρων, ἀπὸ τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατον και ἀκατανόητον νὰ ἀποστῶμεν. Ὁφείλομεν δέ, χάριν τῆς ἀληθείας και πρὸς διαφώτισιν ἐκείνων εἶνες ἀπέστειλαν ἡμᾶς εἰς τὸ Συνέδριον, νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εὐρέθη, δυστυχῶς, και ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, και συγκεκριμένως ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Γκλόστερ Dr Χέδλαμ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν συζητήσιν περὶ Ἀποστολικῆς διαδοχῆς δὲν ἐδίστασεν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν, νὰ εἴπῃ ἐπὶ λέξει τάδε: «μὴ ἀνησυχεῖτε ἀνστερηθε τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς, διότι και αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τοὺς πρώτους αὐτῆς αἰῶνας εἶχεν ἐπισκόπους ὑπὸ πρεσβυτέρων χειροτονημένους». Εἰς τοῦτον ἀπῆντησεν εὐθύς ὁ καθηγητὴς Γ. Φλορόβση μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἀτοκαταστήσεως σημεία τινα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἐπισκόπου συνφθὰ τῇ ἱστορίᾳ, ἐν συνεχείᾳ δὲ λαβὼν τὸν λόγον παρέπεμψε τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Γκλόστερ διὰ ὅτι εἶτε περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ Ἀλεξανδρικῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Κου Χρυσόστομου «ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας», ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Μακάριος συγγραφεὺς ἀποδεικνύει ὅτι τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, καθ' ὃν χρόνον δὲν ὑπῆρχον ἔτι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπίσκοποι, χειροτόνουν ἀναμφιβόλως οἱ ἐν ταῖς «πρεσβυτέροις» Ἀλεξανδρείας φέροντες τὸν βιβλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης και προσέθεσα: ἡ δὴλωσις τοῦ ἐπισκόπου Γκλόστερ περὶ τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς μὲ ἐκπλήττει, καθόσον, ὡς ἐνθυμοῖμαι, τόσον κατὰ τὸ τελευταῖον Συνέδριον

τοῦ Λάμπεθ, ὅσον καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις, αἵτινες τῷ 1931 διεξήχθησαν καὶ οὕτως ἐν Λάμπεθ μετεξέ-
 ῥησαν Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων, οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐθεώ-
 ρησαν ἀπαραίτητον καὶ οὐσιώδη διὰ τὴν ζωὴν τῆς
 Ἐκκλησίας τὴν ὑπαρξὴν τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς,
 ἡ δὴλώσις δὲ αὐτῶν ἐθεωρήθη λίαν ἱκανοποιητικὴ
 ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων. Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ὅμως
 νῦν λεγόμενα εὐρίσκονται εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὰς
 τότε δηλώσεις τῶν Ἀγγλικανῶν, ὧν ὁ ἴδιος ἠγείτο.
 Παρὰ τὴν παρατήρησιν ὅμως ταύτην τοῦ ἐπισκόπου
 Γκλῶστερ καὶ τινος ἄλλου αὐτοῦ ἰδέας λίαν τολμηρὰς
 ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀρχάς, αἵτινες δέον νὰ πρυτανεύ-
 σουν, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς
 ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀντιπρό-
 σωποι γενικῶς ἔδειξαν καθ' ὅλον τὸ Συνέδριον
 στάσιν λίαν συστηρικὴν. Ἐν τῷ Συνεδρίῳ δὲ ἐκείνῳ,
 ἐν τῷ ὁποίῳ ἀντεπροσωπεύοντο πάσαι αἱ ἀποχωρήσεις
 τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ ἠ' οὐνοῦτο ἐνίοτε καὶ γινώμαι
 αὐτὸ τοῦτο ἀναρχικαί ἀπὸ ὀρθοδόξου ἀπόψεως, ἐξε-
 τιμήσαμεν ἔτι περισσότερο τὴν συνενοασίαν ἡμῶν
 μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, καὶ τὴν πρόσδοον, ἥτις ἤδη
 ἔχει σημειωθῆ εἰς τὰς σχέσεις μας μετ' αὐτῶν. Ὁ
 ἀντιπρόσωπος, φέρ' εἰπεῖν, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγ-
 γλίας Κανονικὸς Κούτιν, ὅστις ἀνήκει μᾶλλον εἰς
 τὴν εὐαγγελικὴν σχολὴν σκέψεως αὐτῆς, ἐν τῷ τιμή-
 ματι ἡμῶν τῷ πραγματευθέντι τὸ περὶ μυστηρίων ζή-
 τημα ὑπῆρξεν ὁ δεδηλωμένος καὶ θεομὸς ὑποστηρι-
 κτῆς τῶν Ὀρθοδόξων ἀπόψεων. Τοῦτ' αὐτὸ δέον νὰ
 λεχθῆ περὶ τοῦ ἐπισκόπου Λίνκολν Dr Χίξ, ὅστις
 προκειμένου περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας,
 περὶ τοῦ ὁποίου καὶ βιβλίον ὀγκωδέστατον ἔχει συγ-
 γράψαι, ἐξέθεε τὰς ἀπόψεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμο-
 λογίας ὡς θὰ ἔπραττε περίπου τοῦτο καὶ Ὀρθόδο-
 ξος Θεολόγος, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀρίστου ἑλληνοιστοῦ
 καὶ ὑπερόχου κληρικοῦ ἀρχιεπισκόπου Δουβλίνου
 Dr Γκοβύγκ. Νομίζομεν δὲ ὅτι καὶ πᾶς λόγος πα-
 ρέλακε ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἁμοφωνοῦσαν τῷ Κανονικῷ Ἰω-
 ἀννῆ Δάγγλας ὁμάδα φρονοῦσαν ὀρθόδοξα κατὰ
 πάντα, καὶ ἐπιδείξασαν ἀλληλεγγύην στενωτάτην
 καὶ δλόψυχον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ἀντιπροσωπεΐαν.

Ἔπεται τὸ τέλος

† ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὰ ἀγαθὰ τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Γάκωβος
 διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν ἰ. μονὴν Ὑψηλοῦ
 παραγγέλλων εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσκουμένους πατέρας
 ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱε-
 ραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ ἐφαρμο-
 γῆς ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς τοῦ θεσμοῦ τοῦ κοινο-
 βιακοῦ πολιτεύματος καὶ ἀναπτύσσων πόσον τὸ
 ἰδιόρρυθμον σύστημα οὐ μόνον ξένον εἶνε πρὸς τὸν
 ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ μοναστικοῦ βίου σκοπόν,
 ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη καλλιεργεῖ ἐν ταῖς
 καρδίαις τῶν μοναζόντων, καὶ πλείστας δ' ὄσας
 ἐριδας καὶ φιλονικίας καὶ προστριβὰς δημιουργεῖ
 μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, ὀφείλοντας, τοῦ-

ναντίον, νὰ ὦσι πάντοτε ἠνωμένοι πρὸς ἀλλήλους ἐν
 τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς
 ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, προάγεται ἐκ τῆς ἀφορμῆς
 ταύτης εἰς παροχὴν πατρικῶν τιμῶν συμβουλῶν καὶ
 νοουθεσιῶν, τὰς ὁποίας εὐκταῖον εἶνε νὰ ἐνωτισθῶσι
 πάντες οἱ μοναχοί. «Ἐν πρώτοις—λέγει—πρέπει
 νὰ ἔχετε χαρὰν μεγάλην, διότι ὁ Θεὸς ἐξελέξατο καὶ
 διεχώρισεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς καὶ
 κατέταξεν ἡμᾶς εἰς τὴν τετιμημένην στρατιάν τῆς
 ἰσαγγέλου μοναστικῆς πολιτείας. Ἔχετε ὑποχώρεισιν,
 λοιπόν, νὰ ὑπηρετήτε ἐξ ὀλοκλήρου τὸν Θεόν καὶ
 νὰ λατρεύετε Αὐτὸν ἀγγελικῶς, φρονοῦντες καὶ ζη-
 τοῦντες τὰ ἄνω καὶ μὴ τὰ ἐπὶ γῆς. Νὰ μισήσετε τὰ
 ἀνθρώπινα πάθη. Ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία σας νὰ
 εἶναι μία. Μακρὰν ἀπὸ σᾶς ἡ φιλονικία, ἡ βλασφη-
 μία, ἡ ἔρις, ὁ θυμὸς, ἡ ἀπειθεία, ὁ ἐγωῖσμός καὶ
 ὅλα τὰ εἶδη τῆς κακίας, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπέρχεται ἡ
 ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς τοιαῦτα πράττοντας. Ἄντι
 αὐτῶν νὰ ἀποκτήσετε τὰ πρόπεινα εἰς μοναχούς,
 περιπατοῦντας ἀξίως τῆς κλήσεώς των. Ἦτοι νὰ
 εἴσθε ταπεινοί, φιλάδελφοι, εἰρηνικοί, ἐπιεικεῖς, εὐ-
 λαβεῖς, νὰ ἐργάζεσθε ἀπὸ κοινοῦ κατὰ δύναμιν, νὰ
 ἔχετε ὑπομονήν, νὰ διδάσκετε τὸ καλὸν μὲ τὸ παρά-
 δεῖγμά σας, νὰ ἐξομολογήσθε τακτικῶς εἰς τὸν πνευ-
 ματικὸν πατέρα σας, νὰ προσέρχεσθε μὲ καθαρὰν
 συνείδησιν καὶ καρδίαν εἰς τὴν μετάνησιν τῶν
 ἀρχάντων Μυστηρίων, νὰ παρακολοῦθητε ἀνελλιπῶς
 καὶ ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ τὰς ἱεράς ἀκολουθίας ἐν τῷ
 ναῶ, συμφώνως πρὸς τὸ τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας
 καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Μονῆς, φέροντες εὐσχημον περι-
 βολήν, ἥτοι ῥάσον, σκοῦφον καὶ ἐπανωκαλύμμαυχον
 ἐπίσης νὰ παρακολοῦθητε ὅλοι σας τὸ μικρὸν Ἀπό-
 δειπνον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ τραπέ-
 ζῃ μετὰ τὸ δεῖπνον».

Ὀριστικὴ ἐξυγιάνσις.

Καίτοι ἀφ' ἱκανοῦ ἐν τῇ νέᾳ καταστάσει πραγμά-
 των παρ' ἡμῖν ἔχει τεθῆ χαλινὸς εἰς τὰς ἐν τῷ πα-
 ρελθόντι ὀλεθρίας παρεκτροπὰς τοῦ τύπου, ἐν τοῖ-
 τοις νέοις περὶ αὐτοῦ νόμος, κατ' αὐτὰς δημοσιονο-
 μίας, στρέφει τὴν τεραστίαν ταύτην δύναμιν ἀμετα-
 κλήτως καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν
 ἐργῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν τοῦ κοινοῦ
 καὶ τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, καθιστῶν οὕτω τὸν τύ-
 πον θετικὸν καὶ σταθερὸν μοχλὸν καὶ παράγοντα
 τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ὅταν ἐνθυμηθῆ τις τὴν συστη-
 ματικὴν ἐκείνην χυδαιογραφίαν, τὴν σκανδαλοθη-
 ρίαν, τὴν ἠρωποποίησιν τῶν ἐγκληματιῶν, τὴν ἐκβια-
 στικὴν ἀρθρογραφίαν, τὴν ἀνήθικον καὶ ἀντιδρη-
 σκευτικὴν φιλολογίαν καὶ καθ' ὅλον τὴν παντοίαν
 διαφθοράν, τὴν ὁποῖαν μεγάλη μερὶς τοῦ τύπου ἔ-
 φερε μέχρι καὶ τῶν ἐσχαιτῶν τῆς χώρας, ἐξουδετε-
 ροῦσα μετὰ πείσματος τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὑγινοῦς τύ-
 που, δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τὸ σωστι-
 κὸν τοῦτο μέτρον τῆς κυβερνήσεως, διὰ τοῦ ὁποῖου
 ὁ τύπος ἀποβαίνει ἀγαθοποιὸς δύναμις, ἀπαγορευο-
 μένης τῆς χρήσεως τῆς δημοσιογραφικῆς γραφίδος
 εἰς ἄτομα ἐβρισκόμενα ἔξω τοῦ περιθωρίου τῆς δι-
 οῦς μορφώσεως καὶ τῆς ἀπολύτου ἐντιμότητος. Ἐὰν
 καὶ παρὰ τοῦ ἐσχάτου τῶν ἀναλαμβαρόντων οἰανδῆ-

ποτε υπηρεσίαν απαιτούνται τὰ ἀντίστοιχα δι' αὐτὴν προσόντα, ἐνδόντον ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ δημοσιωτέρου βήματος ὁμιλῶν πρὸς ὀλόκληρον τὸν λαὸν καθ' ἑκάστην καὶ ἀκούσιμος ὑπὸ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων θὰ πρόπη νὰ παρέχη τὰς ἀσφαλεστέρας καὶ πληρεστέρας τῶν ἐγγυήσεων ὅτι κέκτηται τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀριότητα, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ μία τόσο λεπτὴ καὶ πλήρης ἐδύνη ἀποστολή.

N. P. Dobroclonsky.

Ἐκ Βελιγράδιον ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας Ἀλεξάνδρου Πάβλοβιτς Δομπροκλόνσκου ἐκ τῶν ὀλίγων ρώσων ἐπιστημόνων θεολόγων, οἵτινες διεσώθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μετὰ τὴν φρικτὴν καταστροφὴν τῆς μεγάλης πατρίδος των. Ὁ Δομπροκλόνσκου ἐγεννήθη τῇ 10 Δεκεμβρίου 1856 ἐν τινι χωρίῳ παρὰ τὴν Μόσχαν, ἐξεπαιδευθὴ δ' ἐν τῇ Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ Μόσχας, ἀνεκηρύχθη Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ὑποβαλὼν τὸ περὶ τοῦ ἁγ. Θεοδώρου Στουδίτου σπουδαιότατον σύγγραμμα. Συνέγραψε δὲ καὶ ἕτερα σύγγραμματα, ἐν οἷς διακρίνεται ἡ τετρατόμος Ἱστορία τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἐδίδαξεν ἐν τῷ Σεμιναρίῳ τῆς Μόσχας, εἶτα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μόσχας Ἐκκλησιολογίαν, τῷ 1899 μετετέθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ὀδησοῦ ὅθεν ἐπέηρξεν ὁ τελευταῖος Πρύτανης. Ἀπομακρυνθεὶς ἐκ Ρωσίας μετέβη εἰς Βελιγράδιον ἔνθα εἰργάσθη ὡς Καθηγητὴς, παρ' ἀπάντων τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος.

Ἐξεδόθησαν ἐπ' ἑσχάτων ἐν Ἀγγλίῳ δύο ἔργα περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ βυζαντινῶν εἰκόνων (The Icons of Cyprus. By D. Talbot Rice with chapters by Rupert Gunnis and Tamara Talbot Rice) καὶ περὶ τῶν ἐν Τραπεζοῦντι βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν (Byzantine painting at Trebizond. By Gabriel Millet and D. Talbot Rice). Τὰς πλείστας τῶν ἐν Κύπρῳ εἰκόνων φέρεται ἀνακαλύψαι ὁ Rupert Gunnis, τονίζεται δ' ἡ σημασία των καὶ ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ὅτι ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν αἱ εἰκονίζουσαι πρόσωπα μὲ τὰς κυπριακὰς ἐνδυμασίας τῆς ἐποχῆς των. Μεταξὺ τῶν βυζαντινῶν εἰκόνων τῆς Κύπρου ὑπάρχουσι καὶ εἰκόνες τοῦ ἱ. αἱ. μαρτυροῦσαι γαλλικὴν καὶ ἐνετικὴν ἐπίδρασιν, ἐξηγουμένων ἐκ τῶν σχέσεων τῆς Κύπρου πρὸς τὴν Δύσιν. Αἱ δὲ τῆς Τραπεζοῦντος τοιχογραφίαι μαρτυροῦν ἐπίδρασιν τῆς Κων)πόλεως καὶ ἀνατολικῆν, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν ἀναγονταὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως. Τὸ πρῶτον τῶν ἔργων τιμᾶται σελλινίων 70, τὸ δὲ δευτέρον 50. Ὡς γνωστὸν, πέρυσιν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐξέδωκεν ἄγκυβδος ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Σωτηρίου περιλαμβάνον τὰς ἐν Κύπρῳ βυζαντινὰς εἰκόνας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν λήξαν ἐβδομάδα συνεδρίασε δις, ἀπᾶς δὲ τὸ Πρωτοβάθμιον Συνδικὸν Δικαστήριον. Χθὲς μ. μ. ἐγένετο ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ σύσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ματὰ τῶν Συνδικῶν ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Καταστατικῆ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁματήμεροι ἀπουσίας ἀδειαι δ' Ἀθῆνας, τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας δι' ἀτομικὰς του ὑποθέσεις, τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἀρτις διὰ λόγους ὑπηρεσιακῶν καὶ τοῖς Σεβ. Μητροπολίταις Φθιώτιδος καὶ Θηβῶν καὶ Λαβαδίας διὰ λόγους ὑγείας.

— Διὰ Βασ. Διατάγματος ἀνασυνεστήθη ἐν τῇ Ἱερᾷ

Μητροπόλει Ὑδρας Σπετσῶν καὶ Αἰγίης ἡ ἐνορία τῶν χωρίων Σκαπετίου—Λεσιᾶς καὶ Ποταμίου Δρυόπας Τροιχηνίας, ἔχουσα ἐνοριακὸν ναὸν τὸν ἐν Σκαπετίῳ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 20 λήγοντος καὶ ὡρᾶς 11 π. μ. ἐγένετο ἐν τῷ Πανεπιστημικῷ ναῷ τῆς Καπνικαρέας ἐναρξίς τῶν μαθημάτων τοῦ Πειραματικοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὁποίου ἐδεδίξατο ζωηρὸν διαφέρον ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Συνεκεντρώθησαν περὶ τοὺς 50 μαθηταὶ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τῆς α' ὀκτατάξιου Γυμνασίου ἐκ τῶν σχολείων τῆς συνοικίας Πλάκας. Μετὰ κατασκευαστικὴν προσεσχὴν πρὸς εὐδόξωσιν τοῦ ἔργου, ὁμιλήσαν ἐν ἀρχῇ πρὸς τοὺς μαθητὰς ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀλιβιζάτος, καθορίσας τοὺς σκοποὺς τοῦ Σχολείου καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Κατόπιν ὁ Ὑφηγητὴς τῆς Κατηχητικῆς κ. Δημ. Ν. Μωραΐτης ἐδίδαξε τὸ πρῶτον μάθημα περὶ τοῦ Ἰησοῦ δωδεκαετοῦς ἐν τῷ ναῷ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, μετ' ὃ ἐπηκολούθησαν ἐγγραφῆ τῶν προσελθόντων μαθητῶν.

— Ὁ Σεβ. Ἐδέσσης κ. Κωνσταντῖος ἀσθανὼν ἀπὸ τινος νοσηλεύεται ἐν τῷ νοσοκομείῳ «Εὐαγγελισμός».

— Τῇ παρελθούσῃ ἐβδομάδι ὁ ἀπὸ τινων μηνῶν παρεπιδημῶν ἐν Ἀθῆναις πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς καὶ παρακολούθησιν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικοῖστορικῆς φιλοσοφίας κ. Ἀντώνιος Καρτασιῶφ, Καθηγητὴς τοῦ ἐν Παρισίοις ὀρθοδόξου ρωσικοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου, κατὰ παράκλησιν τῆς Σχολῆς ἀπέτευσε πρὸς τοὺς φοιτητὰς αὐτῆς εἰς πέντε ὁμιλίας ἑλληνικῆς τὴν κατάστασιν τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ τσαρικοῦ καθεστώτος, κατὰ τὴν περίοδον τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν μπολσεβικῶν. Τὰς ὁμιλίας παρακολούθησαν ὀλόκληρον τὸ καθηγητικὸν σῶμα τῆς Σχολῆς, τινὲς τῶν σεβ. συνοδικῶν ἀρχιερέων, κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἠδυνήθη νὰ παραστῇ καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος. Αἱ ὁμιλίαι αὗται ἀφήσαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροατὰς.

— Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Μεσολογγίου ὅτι προνοίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Αἰτωλο-Ακαρνανίας Σεβ. κ. Ἰεροθεοῦ ἐπετεύχθη ὡς τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου νὰ ἀκούηται καὶ εἰς τὰς ἑσχάτας τῆς ἱ. Μητροπόλεως, διὸν κηρύττουσι καθ' ἅτας τὴν Μητροπολιτικὴν περιφέρειαν 10 θεολόγοι: ἐν Μεσολογγίῳ ὁ Πρωτος. Αὐγουστίνος Καντιώτης καὶ ὁ Ἀρχιμ. Σωφρόνιος Παλαμυριακοῦ ἐν Ἀργεῖνῳ οἱ θεολόγοι Α. Λαζαρίδης καὶ Κ. Πούλος, ἐν Μακρυναῖς ὁ θεολόγος Σάββας Νανᾶκος, ἐν Αἰτωλικῷ ὁ αἰδ. Σπυρ. Δίτζελος καὶ ὁ θεολόγος Γ. Κρούσκας, ἐν Ἀμφιλοχίᾳ καὶ τοῖς περιχώροις ὁ θεολόγος Ἀριστ. Χαρατσῆς καὶ ἐν Θέρμῳ ὁ θεολόγος Ἀν. Κουρμπάνης. Εἰς τὰ κηρύγματα ταῦτα ὁ εὐσεβὴς λαὸς, μάλιστα δὲ ἐν Μεσολογγίῳ, Ἀργεῖνῳ καὶ Αἰτωλικῷ, προστρέχει προθυμῶς ἐν συναρμολογίᾳ. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἱ. Μητροπόλεως λειτουργοῦσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργατῶν τούτων τοῦ θεοῦ λόγου 12 Κατηχητικὰ Σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰς 3,000 μαθηταί, εἰς τὰς καρδίας τῶν ὁποίων ἀπηχούσιν εὐμενέστατα τὰ γινόμενα εἰς αὐτοὺς διδάγματα.

— Τὸ Δημ. Συμβούλιον Καρδίτσας τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ 20ῆς τε. ἐκτάκτως συνελθὼν ὁμοφώνως ἐνέκρινεν ὅπως ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰεζεκιήλ διὰ τὴν φιλόνητον αὐτοῦ δράσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Εἰς τὸν ἑορτάσαντα τὴν τριακονταπενταετηρίδα τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ διακονίας Σεβ. Μητροπολίτην Εὐλόγιον, πατριαρχικὸν Ἐξαρχον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὀρθοδόξων ρωσικῶν παροικιῶν, ἀπανηρήθη τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν δύο ἐγκόλια ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις εἰς ἐνδειξὴν ἐξιδιασμένης ἐκτιμῆσεως καὶ εὐσεβείας.

— Τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής κ. Ἀθηναγόρα ἡ Α.Θ.Π. ἀπένευσε τὸ ὄφριον τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Οἴκου. Θρόνον εἰς τὸν ἱερατικῶς προϊστάμενον τοῦ ἐν Ν. Ὑόρκῃ ναοῦ τῆς ἁγ. Τριάδος πατέρα Μεθόδιον Κουρκαυλῆν εἰς ἐπιβράβειον τῆς μακρᾶς

και ιεροπροπευς εν τη 'Εκκλησίᾳ διακονίας.

— Η Ι. Σύνοδος, έχουσα εξουσιοδότησιν του Σεβ. Αρχιεπισκόπου του Συναίου κ. Πορφυρίου όπως κρίνη και αποφασίση περί του τέως 'Επιτρόπου του εν Βαλατιᾷ Μετοχίου τῆ: Ι. Μονῆς Σινᾶ ἀρχιμ. Δοσιθέου Κλάδη, καθήρεσεν αὐτὸν διὰ λόγους ἠθικοῦς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀπειθαρχίας καὶ ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μακρὰ ἀνταποκρίσις ἐξ 'Ιεροσολύμων εἰδικῶ ἀπεσταλμένου τῶν Times ἐμφανίζει τὸν ναὸν τῆς 'Αναστάσεως κινδυνεύοντα, παρὰ τὰ μέτρα ἀναστηλώσεως τὰ ληφθέντα συνελεύει τῶν συστάσεων τοῦ ἀγγλοῦ ἀρχιεπίσκοπος Harari. Καὶ ὑπέδειξαν μὲν ἔκτοτε ριζικώτερα τεχνικὰ μέτρα εἰ ἀρχιτέκτονες 'Ορλάνδος καὶ Margoti, ἀλλ' αἱ ἐνδιαφερόμεναι 'Εκκλησίαι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσωσιν αὐτὰ δι' ἄλλειψιν τῶν ἀναγκαιούτων χρημάτων. Τοῦτου ἕνεκα ὁ ἀνταποκριτὴς προτείνει ὅπως καταρτισθῆ διεθνὴς ἐπιτροπὴ, ἥτις δι' ἐκκλήσεως πρὸς σύμπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον θὰ ἠΐνυατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς πρὸς διάσωσιν τοῦ ναοῦ δαπάνας, δι' ὧν εἰδικὸν σῶμα τεχνιτῶν θὰ ἐφήρμιζε τὰ ἔργα ἀναστηλώσεως τοῦ τε ναοῦ τῆς 'Αναστάσεως καὶ τῆς ἐξ Ἰσού κινδυνευούσης βασιλικῆς τῆς Βηθλεὲμ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Κατ' ἐκφραστῆσαν ὑπὸ πολλῶν ἀγγλων τε καὶ ῥώτων ἐπιθυμίαν, ἐν τῷ ἐπὶ τῆς Buckingham Palace Road ὀρθοδόξῳ ρωσικῷ ναῷ τοῦ Λονδίνου ἤρχισε κατὰ Κυριακὴν τελομένη ἡ θεία λειτουργία καὶ ἀγγλιστί, καθ' ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν ἐξορίᾳ ῥώτων δὲν γνωρίζουσι πλέον τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

— Η «'Ισθβέσαιγια» ἀναγγέλλει ὅτι ἀρκετοὶ κληρικοὶ θὰ φυλακισθῶσιν ἐντὸς ὀλίγου, λόγῳ ἀναμίξεως αὐτῶν εἰς τὰς ἐκλογάς. Συνελήφθησαν δὲ ἤδη πέντε ἐπίσκοποι καὶ εἰς ἀρχιεπίσκοπος τῆς ὀρθοδόξου 'Εκκλησίας. Ρῶσος δμως ἀνταποκριτὴς ὀλλανδικῆς ἐφημερίδος ἐπιπροφώρως ταύτην, ὅτι αἱ συλλήψεις τῶν κληρικῶν ἐνηργήθησαν κατόπιν διαταγῆς τοῦ Στάλην καὶ ὅτι ἀποτελοῦσι τὸ προπαρασκευαστικὸν ἀπλῶς στάδιον μὲς ὀλοτελοῦς ἐξοντώσεως τοῦ κλήρου τῆς Ρωσίας, καθ' ὅσον, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Στάλην, ἡ ἀντιπολιτευτικὴ κίνησις ἔχει τὰς πρώτας ἀρχάς τῆς μεταξὺ εὐσεβῶν ἀτόμων. «Αἱ κατὰ τῆς 'Εκκλησίας διώξεις, γράφει ἐπὶ λέξει, «ἐνεργοῦνται μετὰ τσαρῶν τῆς προμελετημένης σκληρότητος, ἥτις εἶναι ἀνεργουμένου ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὥστε ἀπειλοῦσι νὰ δημιουργήσωσι πολιτικὴν κρίσιν». Αἱ καθ' ὁμάδας θανατικαὶ ἐκτελέσεις κληρικῶν ἔχουσι προκαλέσει προφανῆ ἐξέγερασιν ἐν Πολωνίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ, ἥ: ἐκδήλωσιν ἀποτελοῦσι τὰ διαβήματα τοῦ Πατριάρχου τῆς Ρουμανίας καὶ τοῦ βασιλέως Καρόλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατὰ τὰς ἐκ Βελιγραδίου εἰδήσεις, συγκροτηθείσης τῆς νεομισμένης πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου συνελεύσεως ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ, ἐξελέγησαν τρεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ 'Αντιβασιλεὺς προέκρινε τὸν Μητροπολίτην Μαυροβουνίου Σεβ. Γαβριὴλ Ντότσιτς, ὅστις καὶ ἀνεκηρύχθη Πατριάρχης τῶν Σέρβων. Ὁ νέος Πατριάρχης ἄγει ἡλικίαν 50 ἐτῶν περίπου, διανύσας τὰς ἀνωτέρας θεολογικὰς του σπουδὰς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του (1909) ἀνέλαβε διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς διακονίας ἐν 'Αγίῳ 'Θρει καὶ Κων)πόλει, μετὰ σπουδὰς δὲ καὶ ἐν 'Ελβετίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἐξελέγη διαδοχικῶς Μητροπολίτης Πρεσερῆνης, 'Ιπὲκ καὶ Μαυροβουνίου. Τῷ 1922 μετέσχεν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς σερβικῆς 'Εκκλησίας τοῦ ἐν Κων)πόλει συγκροτηθέντος ἐπανορθώδους συνεδρίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἐν τῷ δημοσιευθέντι νέῳ Συντάγματι τοῦ ρουμανικοῦ κράτους ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἱερεῖς: νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ πνευματικὸν των κῆρος πρὸς ὑποστήριξιν ὀρισμένης πολιτικῆς προπαγάνδας, ἢ ρουμανικῆς πολιτείας ἐγγυᾶται ἴσην ἐλευθερίαν καὶ προστασίαν εἰς πάντα τὰ ἐν αὐτῇ θρησκευόμενα, ἢ ὀρθόδοξος 'Εκκλησία ἀναγνω-

ρίζεται ὡς ἡ κυριαρχοῦσα, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν θρησκευμάτων προηγείται τὸ ρουμανοκαθολικόν. Τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων δεόν νὰ προηγῆται πάντοτε ἡ ἱεροτελεστία διὰ τὰ μέλη πάντων τῶν θρησκευμάτων.

ΡΩΜΑ Γ'ΚΗ Ε'ΚΚΛΗΣΙΑ

'Εδημοσιεύθη τὸ κείμενον τῶν Κογκροδάτων τοῦ Πάπα Πίου Ια' μετὰ διασαφηνιστικῶν σχολίων τοῦ β. Α. Giannini ὑπὸ τὸν τίτλον «I Concordati Postbellici» (Milan, τόμοι 2). Ἀπὸ τοῦ 1922 ὁ Πάπας συνῆψε μετὰ 14 κρατῶν συμβάσεις, ἡ τελευταία τῶν ὁποίων μετὰ τῆς Νοτιοσλαβίας ἀπέδειχθη ἀτυχῆς. Τὸ γενικὸν πνεῦμα τῶν Κογκροδάτων τούτων εἶνε συμφωνία ἐπὶ τῶν σχέσεων τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας καὶ ἐξασφάλις ἐλευθερίων τινων εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, ἰδίᾳ ὡ: πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ρώμης διορισμὸν τῶν ἐπισκόπων, τὸν ὑπὸ τῶν 'Επισκόπων διορισμὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κληρικῶν, τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ τὴν ἴδρυσιν σχολείων.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ ὄργάνου τοῦ Βατικανοῦ «Osservatore Romano» κ. della Torre ἐν δημοσιεύματι περὶ τοῦ τελευταίου συνεδρίου τῆς 'Οξφόρδης ἐκθέτει τοὺς λόγους, δι' οὓς: ἡ Ρωμαϊκὴ 'Εκκλησία δὲν ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸ ἀντιπροσώπους καὶ δηλοῖ ὅτι, ἐάν αὕτη ἔχανε τὴν σταθερότητά τη, θὰ ὑπέφερεν ἐκ τούτου ὀλοκληρῶς ὁ χριστιανισμὸς. Οὐχ ἦττον ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ συνέδριον κατέβηλιν ἐν γένει προσπάθειαν πρὸς ἐκφρασιν τῆς σκέψεως, τῆς ἀποστολῆς, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐπιλέγει ὅμως ὅτι, ἀν ὑπάρχη τι ἐν αὐτῷ καλλίτερον καὶ βέβαιον, τοῦτο εἶνε καθολικὸν καὶ παπικόν, εἶνε τὸ ἀπαύγασμα τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὰ τελευταία πενήτηκοντα ἔτη ἡ Ρώμη—λέγει—διεκήρυσεν μετὰ περισσοτέρας ἢ τὸ συνέδριον τοῦτο δυνάμει καὶ ἐναργείας τὰς μεγάλας ταύτας χριστιανικὰς ἀληθείας.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ 'Εμπορικοῦ 'Επιμελητηρίου ὁμίλησε πρὸς πυκνὸν ἀκροατήριον, ἐν ᾧ παρήσαν ὁ Μακρ. 'Αρχιεπίσκοπος καὶ ἱκανοὶ ἱεράρχαι, ὁ ἐνταῦθα ἐπὶ μικρὸν παρεπιδημήσας ἀγγλος 'Επίσκοπος τοῦ Southark Godfrey Parsons περὶ τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας, συντόμως ἀνασκοπήσας τὴν ἱστορίαν τῆς, δοῦ: τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς καὶ παραστήσας τὴν σχέσιν τῆς πρὸς τὸ κράτος. Τὴν ὁμίλιαν μετέφρασεν ὁ καθηγητὴς κ. 'Αμ. 'Αλιβιζάτος.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκκλησιαστικὴν Συνέλευσιν ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας ἐχαραινῆρισεν ὡς ἐκμαντικότητα τὴν ἐπιμονὴν κληρικῶν τινων, ὅπως εὐλογοῦν τὸν γάμον προσώπων ἐρχομένων μετὰ τὴν λήψιν διαζυγίου, ζῶντος ἐτι τοῦ ἀπ' οὗ διεζεύχθησαν προσώπου, διὰ δευτέρου φορᾶν εἰς γάμου κοινωνίαν. Μεταξὺ τῶν κληρικῶν τούτων εὐρίσκειται καὶ ὁ νεοτεριστὴς ἐπίσκοπος τῆς Βιργιλχάμης Dr. Barnes, ὁ ὁποῖος ἐχαραινῆρισε τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως ὅπως ἀρνητῆι τὴν εὐλογίαν καὶ τῶν γάμων τούτων ὡς: ἄλλειψιν ἱκανότητος πρὸς κατανόησιν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. Ν. 'Ηλιοπούλου Π.Φ. Βηθηθοῦ τοῦ Γλωσσολογικοῦ Σκουδαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, Βιβλιογραφία τῆς Πελοποννησιακῆς Λαογραφίας καὶ Γλωσσολογίας ἀπὸ τοῦ ἔτους: 1930 (σ. 81). 'Αθήναι 1937.

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ 24-195

Διευθύνουσα 'Επιτροπεία:

† 'Ο 'Αθηνῶν ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ
† 'Ο 'Εδέσσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† 'Ο Ε'άννης ΙΩΑΚΕΙΜ

Υπεύθυνος, Π. Σ. Μανωλέσσης

Τύποις «Φοίνικας» ὁδὸς Λεωνόπου 4. Τηλ. 54 221